

De kosten van het symposium bedragen € 25.- voor één dag, € 50.- voor twee dagen, ter plaatse te voldoen. Studenten kunnen zich aanmelden voor korting en krijgen daarover bericht.

Het congres is als 'open erkend aanbod' opgenomen in het programma van de Permanente Educatie van de Protestantse Kerk in Nederland.

Belangstellenden kunnen zich tot en met 20 april 2016 aanmelden via congres@huygens.knaw.nl

Adres Kloosterkerk:
Lange Voorhout 4
2514 ED Den Haag

Bereikbaarheid

Per openbaar vervoer

Halte Kneuterdijk: tram 1, bus 22 en 24

Halte Buitenhof: tram 15, 16, 17, 29 & bus 22 & 24

Met de auto

Aan het Lange Voorhout kan niet worden geparkeerd. Er zijn enkele parkeerplaatsen op het plein voor de kerk. Deze zijn in principe bestemd voor invaliden. U kunt een plaats reserveren bij de kosterij.

De dichtstbijzijnde parkeergarage is Noordeinde in de Heulstraat.
Op 15 minuten loopafstand bevindt zich de parkeergarage Malieveld.

Donderdag en vrijdag 28 en 29 april 2016

Symposium

Ramp of redding?

**200 jaar Algemeen Reglement van Bestuur
van de Nederlandse Hervormde Kerk**

Kloosterkerk, Den Haag

Op 28 en 29 april 2016 zal het Huygens ING in samenwerking met het VU-Centrum voor Religiegeschiedenis ReLiC een symposium houden in de Kloosterkerk van Den Haag naar aanleiding van het 200-jarig bestaan van het Algemeen Reglement van Bestuur van de Nederlandse Hervormde Kerk.

Op 7 januari 1816 voerde koning Willem I een algemeen reglement in voor de Nederlandse Hervormde Kerk. Al vanaf 1795 werd steeds breder erkend dat de Gereformeerde Kerk verbetering van het interne functioneren behoefde. Ook moest zij financieel en organisatorisch worden aangepast aan de groei van de eenheidsstaat. Dit ging met horten en stoten, waarbij de overheid het voortouw nam in samenspel met een verbrokkelde en weinig initiatiefrijke kerk. Het resultaat was een reglement waarbij de staat in de geest van de Verlichting greep hield op de uiterlijke organisatie van de kerk, maar de inhoud van de leer niet wilde bepalen. Niettemin kreeg de kerk wel een plaats in de natievorming op basis van christelijke waarden en in de verheffing van het volk.

Het reglement van 1816 heeft enkele decennia lang tamelijk probleemloos gefunctioneerd. Maar met de Afscheiding van 1834 begon de onvrede van orthodoxe stromingen binnen de Nederlandse Hervormde Kerk toe te nemen. Uiteindelijk kreeg het daar een zeer slechte naam en werd het de kop van Jut voor alle moeilijkheden. Deze beeldvorming is dringend aan herziening toe. Het congres wil hieraan een bijdrage leveren.

Afscheiding en Doleantie rechtvaardigden hun vertrek uit de hervormde kerk onder andere door achter het reglement terug te keren naar de tekst van de Dordtse kerkorde uit 1619. Deze zou de rechtzinnigheid hebben gewaarborgd. In de Nederlandse Hervormde Kerk zelf ontstond een beweging tegen het modernisme, waarin orthodoxen het reglement steeds meer gingen zien als een belemmering voor volwaardig, inhoudelijk kerk zijn als een getuigende geloofsgemeenschap in de samenleving. Pas in 1951 zou een nieuwe kerkorde worden ingevoerd die meer aan deze wensen voldeed.

Sinds 2004 is de nieuwe kerkorde van de Protestantse Kerk in Nederland een feit. Onlangs werd ook begonnen met een bezinning over mogelijke reorganisatie van deze kerk in 2025. Onder invloed van de actualiteit heeft het denken over de verhouding tussen kerk en staat, tussen godsdienst en maatschappij, zich ook stormachtig ontwikkeld. Maar de fundamentele vragen en spanningen, die in 1816 al aan de orde waren, zijn gebleven. Kan daarbij nog iets worden geleerd van het succes en het falen van het reglement?

Programma

Donderdag 28 april 2016

- 10.00 - 10.30 Inloop met koffie
- 10.30 - 10.45 Willem Deetman – Opening door de gastheer
- 10.45 - 11.00 Fred van Lieburg – Inleiding van de dagvoorzitter
- 11.00 - 11.45 Joke Roelevink – Het Algemeen Reglement van 1816: een hekgolf in de rivier of een steen in de vijver?
- 11.45 - 12.30 Leon van den Broeke – Regionale (re)organisatie: de classicale en de provinciale kerkbesturen voor en na 1816
- 12.30 - 13.15 Lunch
- 13.15 - 14.00 Jan Dirk Wassenaar – De kerkvisitatie na 1816: tussen inspectie en pastoraat
- 14.00 - 14.45 Gert van Klinken – Zij die bleven en zij die gingen: het Reglement rond 1834
- 14.45 - 15.00 pauze
- 15.00 - 15.45 Jeroen Koch – Revolutie, restauratie, reformatie: Koning Willem I, Abraham Kuiper en het Algemeen Reglement van 1816
- 15.45 - 16.30 Jan Smelik en Geerten van de Wetering – muzikale presentatie: hervormde liturgie rond 1816

Vrijdag 29 april 2016

- 09.30 - 10.00 Inloop met koffie
- 10.00 - 10.15 Welkomstwoord Lex Heerma van Voss
Dagvoorzitter: Marjolein 't Hart
- 10.15 - 11.00 Fred van Lieburg – Het Hervormd Genootschap als één van vele: kerk en civil society
- 11.00 - 11.45 Hélène Evers – Van herziening tot vernieuwing: het Algemeen Reglement tussen 1852 en 1951
- 11.45 - 12.30 Roel Kuiper – Over vrije gereformeerde kerken en nieuwe bewegingen
- 12.30 - 13.30 lunch
- 13.30 - 14.15 Arjan Plaisier – Kerk 2025: waar het op aankomt en waar het naar toe gaat
- 14.15 - 15.00 Willem Deetman – Goed kerkbestuur in een seculiere cultuur
- 15.00 - 15.30 discussie o.l.v. Leo Koffeman
- 15.30 - 16.30 Borrel